

Katja Martinčič - Ognjemet

Zadnje leto se je bližalo koncu. Lučke, bunkice in smrečice v velikem mestu. Božično-novoletne ponudbe in razprodaje, obrazi pričakovanj in prikritih želja na ulicah, varljiv občutek, da se čas pretaka nekoliko počasneje. Tiho brezdelje domov je skrbno prikrivalo resnico, ki so jo ljudje nosili pod nasmehi in voščili, stiski rok so bili hitri in površni, pogledi so se drznili sprijemati le za bežen trenutek.

Kljub védenju je vse mirovalo. Upali so, da bodo s tišino odgnali oblake, ki so se zadnje dni pred novim letom zbirali nizko nad griči okoli mesta. Nekaj jih je pobegnilo z izgovorom, da gredo praznovat k sorodnikom ali na daljše potovanje, čeprav so jim slutnje neizbežnosti sledile kot lačni psi.

Janez se je tistega večera naselil v edinem zakotnem brlogu, kjer so stregli tudi čez največje praznike. Doma je rekel da ima še nekaj nujnega dela in da bo prespal kar v pisarni, potem pa se je zavlekel v zatohlo luknjo nekaj kilometrov stran od doma. Nihče mu ni zameril. Stene miniaturne gostilne so bile prepleskane s sumljivo rumenorjavo barvo in luč je krmežljivo brlela pod stropom, tako kot glava preklastega točaja. Sedel je na rdeč barski stol s plastičnim sedalom, naročil je in roke,

kot dve mrtvi raci, položil eno prek druge na šank. Nekaj rjavega je odgomazelo čez pult.

Malo je razmišljal o svojem sinu. Zadnje čase se mu je zdel sumljivo resen in njegov izraz je postajal pretirano vseveden. Ah, bo že, mulci mislijo, da so pametni, ko postanejo polnoletni. Ga pa je veselilo, kadar so znanci pripomnili, kako podobna sta si. Samo oči ima mali rjave, po babi pač, kakšna škoda. Za božič mu je kupil električni brivnik.

Sneg je začel odločno naletavati, prvič to zimo so se angelčki konkretno usrali na peklenko streho. Večerna ura se je obarvala z odbleski rdečih žarnic v ledenih snežinkah, ljudje so se zakopali še globlje v svoje oblazinjene krtine, s čaji in razcapanim prazničnim tv-programom. Vsi so ga že dolgo znali na pamet. Od nekod se je razširil vonj po zažganem in otroški jok, še ena skvarjena praznična večerja.

Vid je bil takrat star komaj osemnajst let in v marsičem še precej neveden. Prazniki v njegovem mestu so se sicer zdeli že od nekdanj enaki, le vsako leto so se ga manj dotaknili. Dobro se je še spominjal, kako vzhičen je bil kot otrok ob vsem blišču in okrasju, pa kako so skoraj cel mesec v hišo hodili prijazni strici in tete, ki so ga ščipale za lička. Pridno je potrpel z medenimi nasmeškom, toliko da je pobasal čokolade in igrače, ki so mu jih nosili.

Mama je vedno pospravljala in pekla piškote, da bi se dokazovala pred sorodniki, oče pa je kupoval draga darila, da bi se odkupil za vse dni v letu, ko je ostajal v pisarni. Takrat je njegov čas še tekel po otroško počasi. Potem se je kar naenkrat začelo dogajati, da ga je namesto navdušenja nad prazniki, začela najedati krivda nezadostnosti. Vedno je naredil premalo, premalo doživel, vsako leto se mu je zdelo bolj izgubljeno, vsako sledeče leto bolj obvezujoče in bolj narekovano. Mesto ga je začenjalo dušiti, sestradani psi so mu lizali pete.

Sivkaste meglice so čemele po kotih, že tretjič je naročil, točaju so se zapirale mesnate veke. Janez je pravzaprav nekoga čakal. Ni ga še videl, ni ga dobro poznal, zato si je od dolgčasa in nervoznega pričakovanja zamišljal raznorazne podobe, ki bi pristajale takšnemu človeku. Prepričan je bil, da bo prišlek nekaj posebnega, ker je imel ideje, imel je vizijo, rekel je da je čas za posebno novo leto. Takšne besede pa ne pristajajo vsakomur. On sam bi z njimi izpadel kreten, nekdo ki govori nesmisle. Zdaj ve, da je ta trenutek, tega človeka, čakal celo življenje. Govoril bo namesto njega. Mora biti previden, da mu ne spolzi med prsti. Samo še en viski.

Oboževal je trike in drobne prevare. Ko ga je oče prvič peljal v cirkus, se sploh ni čudil slonom, spačkom in elastičnim plesalkam. Na smrt ga je zabavala samo

zabodena zmedenost ljudi, nesposobnih prepoznati najosnovnejše trike. Cirkuški čarodej se mu je naselil v zadnji del lobanje in nikoli več prenehal čarati. Vid ga je varoval in hranil s srdom. Zdelo se mu je, da bi s tem nekega dne lahko vrnil svetu za njegovo zlaganost. Da bi ga prinesel okoli, ko bi norci blejali za njim, ne vedoč, da igrajo samo vlogo v vnaprej zrežirani predstavi. Stopil je na ulico, zatlačil dlani globoko v žepe in se, nakremžen zaradi pikajočih snegcev, odpravil vzdolž drevoredov.

Janez je takrat že rahlo škilil, jezik bi se mu zapletal, če bi se imel s kom pogovarjati. Postal bi tudi že nestrpen, če se mu ne bi pogled kalil ob pogledu na drobne urine kazalčke. Naj pride, če misli.

Vrata zacvilijo, zagomazi po podu, za sekundo se v gostilno stegne roka mraza od zunaj in s prsti oplazi Janezov posvaljkan vrat. Vstopi mladenič v črni puhovki, sveže obrit, s kapuco čez obraz in ves skrčen v premraženo temno gubo. Janez se obrne stran, ne čaka takšnega človeka.

Vid je mirno stopil do svojega očeta in ga prijel za ramo. – Ne skrbi, saj že ves čas vem. Vsi vemo. Kar spij, potem ne boš več. - Pomignil je natakarku, še enkrat isto, in se sesedel poleg očetovega izbuljenega pogleda. Janez je

dojemal z zamikom in pobešeno čeljustjo. Ura je bila točna, dogovorjena. Motna rdečina beločnic se je šopirila pod edino lučjo nad zamazanim šankom. Kaj dela mali, kaj dela tu poleg njega? Že ves čas je on?

Veš oče, danes pa bova, danes bova zares. Morava še pred polnočjo. Si šokiran? Nič zato, tako je prav, zadnje čase tako ali tako vsi samo spite. Čakate, čeprav ne veste koga. Jaz sem se pa odločil, tako je, mene ste čakali, jaz sem tisti. Jaz bom danes določil usodo, če si je sami nočete. Ti mi boš pa pomagal, ne boš me pustil na cedilu. Daj oče, samo tokrat. Čisto malo te potrebujem, v petih minutah bo konec.

Janez se ni nikoli dobro znašel, sploh ne, ko je šlo zares. Ponavadi je popustil in obtičal, še raje pobegnil. Ker ni imel jajc. Sanjal je marsikatero sanje, želel je mnogo stvari, spremenil bi svet – vsaj svoj – če bi ... ampak je raje vedno pametno molčal in upal, da se bo našel nekdo, ki bo vse to naredil namesto njega. Nekdo od zunaj, z večjo močjo in distanco, nekdo ki bo kasneje namesto njega prevzel tudi krivdo in kazen. Nekdo, ki ni njegov sin.

Plačal je, da bi se stvari odvijale hitreje in da ne bi gledal bebavega očeta, kako išče kovance po napačnih žepih. Potem ga je zvlekel ven, kjer je rumene stene zamenjala

modrina svežega snega. Nekaj časa sta stala na pločniku, scufan pes s steklenim pogledom je pritekel mimo in se brezбриžno poscal na gomilo snega. Vid se je sam sebi nasmihal v kapuco, Janez je, kot otrok zasačen pri kraji lizik, gledal v tla in z nogo mendral rjavkasto zmes peska, snega in scaline. Pod svetlobo oddaljenih luči se je vse zdelo mogoče. Tudi prestrašen oče, ki sledi ukazom svojega rjavookega sina in krdelu podivjanih psov.

V tišini sta se napotila. Slabe pol ure.

Na prvi vzpetini nad mestom sta se ustavila. Vid je potipal desni žep, škatlica je še notri. Česa se boji Janez? Sebe. Sebe se boji, na smrt. Ker ve, da je sposoben celo mesto pognati v zrak in da potem ne bo občutil krivde, kvečjemu olajšanje, to pa se ne spodobi. Ker poleg njega stoji sin, ki je očitno še bolj nor od njega in ker nameravata skupaj zradirati praznično osvetljeno leglo podgan, ki jima leži pred nogami.

Z desnico je držal črno škatlico, kot bi jo želel stehtati. Še malo. Tiho so, čakajoče mesto se dela da spi, čuti da bo zdaj zdaj napočil konec, po katerem pravzaprav hlepi že od samega začetka.

Strmela sta preko neskončnih drevoredov luči in kamnitih stolpov nočnega zraka, Vid je vse bolj čvrsto stiskal gumb. V zadnjem trenutku mu je Janez iztrgal usodo iz

rok. Mali je odskočil in se besno pripravil, da se spopade z opitim očetom, ta pa je isto sekundo hlastno stisnil sprožilec.

Pod njima je zaplesal nebroj zvokov in barv, mesto se je stresalo in ječalo, ko so se stavbe ena za drugo začele sesedati vase. Nebotičnik se je zrušil z modrim plamenom in oblakom gostega dima, cerkveni zvon je še nekajkrat žalostno zazvenel, preden se je zlil s tlemi, mostovi so se razpočili po dolgem in se prelomili počez. Potem so začeli goreti sivi delavski bloki, pa velike stanovanjske hiše s svojimi vrtovi in snobovskimi ograjami, trgovski centri in zabavišča so se bleščala, kot še nikoli poprej. V dolini je na lepem zaživelo čisto novo mesto, mnogo bolj živo in pestro od starega.

Oče je prijel sina čez ramo, navdajal ga je tihi ponos ob čarovniji, ki ji je bil priča.

Kaj bova pa sedaj?

Domov greva, oče, domov, ognjemeta bo kmalu konec.